

Doručování v mezinárodním styku

1. Úvod

Doručování je **definováno** jako činnost soudu, jejímž cílem je, aby se účastníkům řízení (osobám zúčastněným na řízení), jakož i právníckým a fyzickým osobám, popř. jiným orgánům, kde si řízení vyžaduje jejich součinnost, dostaly potřebné písemnosti.¹

Doručování v soudním, resp. rozhodčím řízení je procesním úkonem, na který se vztahuje procesní právo. Týká se pouze doručování ve vztahu soud, resp. jiný orgán v rámci civilního řízení => jednotlivce, popř. soud => jiný soud. Jednotlivcem jsou v tomto případě míněni jednak účastníci řízení (žalující a žalovaný), jednak osoby, které při řízení spolupůsobí (svědci, znalci). Naopak v případech, kdy jednotlivce doručuje soudu (např. podá žalobu) je procesním institutem **podání**.²

Správné doručování písemností má pro soudní řízení (nejen) s mezinárodním prvkem **zásadní význam**, protože poskytuje právní jistotu a ochranu účastníkům. Vadné doručení může vážně ohrozit zákonné zájmy účastníků řízení: proti účastníku, kterému nebyla písemnost řádně doručena, nelze vyvodit důsledky spojované se znalostí obsahu písemnosti. Rozhodnutí, které nebylo účastníku řádně doručeno, proti němu nenabude právní moci, a tudíž nebude ani vykonatelné.

Příklad: *Společnost Alfa z Francie zažalovala společnost Beta z ČR o 100.000 €. Po ročním soudním řízení vydal soud rozsudek pro zmeškání, v němž společnost Alfa přisoudil žalovanou částku. Společnost Alfa podala návrh na prohlášení vykonatelnosti u příslušného soudu v ČR, kde společnost Beta vlastní nemovitosti. Během zkoumání podkladů však tento soud zjistil, že společnosti Beta nebyla žaloba doručena v souladu s předpisy o doručování. Návrh byl proto zamítnut. O několik měsíců později společnost Beta vyhlásila úpadek a společnost Alfa musela svou pohledávku odepsat.*

Přestože na doručování záleží zajištění ochrany práv a oprávněných zájmů stran, bývá v praxi často podceňováno. Důvodem jsou zřejmě nezáměr, popř. neschopnost posoudit význam procesních doručení ze zahraničí, nedostatečná jazyková výbava, nedostatek finančních prostředků a s tím související nemožnost zajistit si procesní zastoupení nebo alespoň poradenství v řízení probíhajícím v zahraničí.³

¹ Hlavsa, P. Občanský soudní řád, soudní řád správní a předpisy související s úvodem k aplikaci komunitárního práva a k předběžné otázce. 4. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2006. Praha: Linde, 2006.

² Rozehnalová, N. – Týč, V. Evropský justiční prostor. Brno: MU, 2005, str. 354.

³ Bělohlávek, A. J. Doručování v komunitárním a mezinárodním právu soukromém – především v souvislosti s civilním řízením soudním a před rozhodci. Bulletin advokacie, 2006, č. 6, s. 24.

Příklad: Český podnikatel uzavře smlouvu se silnějším německým partnerem, přičemž akceptuje jeho smluvní podmínky, které jsou součástí smlouvy, a v nichž je prorogována (založena) pravomoc německého soudu k projednání a rozhodnutí sporu. Vznikne spor a německý podnikatel českého podnikatele žaluje před příslušným německým soudem. Český podnikatel sice žalobu i předvolání k ústnímu jednání v němčině převezme, avšak jejich obsah ignoruje. V Německu je následně odsouzen rozsudkem pro zmeškání, který je poté v ČR uznán a prohlášen za vykonatelný podle nařízení Brusel I. Exekuce na majetek podnikatele může začít, aniž by se řízení zúčastnil a využil možnosti uplatnit svá procesní práva.

V případě právního styku se zahraničím je nutno zvažovat problematiku doručování na jednom z prvních míst. Při doručování v mezinárodním styku musí být zohledněny:

- právní předpisy platné jak na území státu, kde soudní řízení probíhá, tak na území státu, do kterého má být písemnost doručena,
- národní specifika země odesílatele i příjemce, kde mohou platit různá pravidla týkající se forem doručování či fikce doručení,
- mezinárodní závazky obou států,
- předmět zásilky,
- zamýšlený účinek doručování atd.

Jen tak si lze ujasnit, kdy bylo doručeno řádně, zda rozhodnutí nabylo právní moci, zda je vykonatelné, jaký má vliv na běh lhůt (hmotně i procesněprávních) atd.

V současné době jsou tyto předpisy pravidelně obsaženy v několika typech pramenů:

- mezinárodních,
- komunitárních,
- vnitrostátních.

Pokud tedy doručujeme do zahraničí, musíme se vypořádat jednak s teritoriálními odlišnostmi v právní úpravě, jednak s aplikačními vztahy mezi jednotlivými předpisy platnými na konkrétním území.

Doručování v občanskoprávních a obchodních věcech je jednou ze stěžejních úprav evropského civilního práva procesního.

2. Doručování v rámci právní pomoci s cizinou

Rozlišujeme **dva způsoby** doručování písemností:

- 1) formální (podle procesních ustanovení o doručování platných v tom kterém státě),
- 2) jednoduché = prosté (když je písemnost bez překladu, příjemci se doručí jen, pokud je ochoten ji přijmout).

Přitom je třeba dodržovat následující **zásady**:

- 1) soudy a státní orgány nejsou oprávněny doručovat přímo příjemcům na území jiného státu,
- 2) tuzemský soud nemá možnost použít jakýchkoliv donucovacích prostředků, příp. sankcí a tyto aplikovat, příp. jimi hrozit.⁴

2.1. Styk diplomatický

Státy, které nejsou smluvními stranami některé z mezinárodních smluv, mají jedinou možnost doručování do zahraničí, a to diplomatickou cestu:

Soud, resp. jiný orgán v civilním řízení předá písemnost rezortnímu ministerstvu. Odtud písemnost putuje na ministerstvo zahraničních věcí a následně diplomatické misi státu A. Ta postoupí dožádání úřadu pro zahraniční věci cizího státu B, které zařídí jeho postoupení dožádanému orgánu. Stejnou cestou se pak písemnost vrací zpět.

Tento způsob je pomalý (trvá minimálně několik měsíců) a tedy neefektivní a moderním potřebám nevyhovující. V případě neexistence mezinárodní smlouvy nemá stát žádnou mezinárodněprávní povinnost požadavku vyhovět. Doručení je navíc možné jen v případě, kdy adresát zásilku převezme dobrovolně; při odmítnutí převzetí nelze aplikovat fikci doručení.⁵

Doručování diplomatickou cestou se řídí **Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích** a dalšími bilaterálními dohodami o diplomatických stycích. Stále se uplatňuje tam, kde neexistuje žádná smluvní úprava, ve výjimečných případech jej připouští i nařízení o doručování (viz níže).

2.2. Styk konzulární

Konzulární styk umožňuje Haagská úmluva o civilním řízení z r. 1954 a některé další bilaterální mezinárodní smlouvy. Postupuje se následovně:

Ministerstvo zahraničních věcí státu A předá dožádání příslušnému konzulárnímu orgánu svého státu a ten poté orgánu, který označil druhý smluvní stát. Stejnou cestou se písemnost vrací zpět. Z řetězce dožádání odpadá ministerstvo zahraničních věcí státu B.

⁴ Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2004, s. 398 – 400.

⁵ Schlosser, P. Jurisdiction and international judicial and administrative co-operation. Recueil des Cours. Collected Courses of the Hague Academy of International Law 2000. Tome 284 de la Collection. The Hague: Martinus Nijhoff Publishers, 2001, s. 92.

Ve srovnání se stykem diplomatickým je sice rychlejší,⁶ státy se však snaží hledat efektivnější řešení. Také tento způsob doručování ve výjimečných případech připouští i nařízení o doručování.

2.3. Zjednodušující režimy na základě bilaterálních úmluv a multilaterálních úmluv

Státy se snaží vyhnout zdlouhavým procesům doručování, proto mezi sebou uzavírají dvoustranné a mnohostranné smlouvy. V nich pověřují předáváním a následným doručováním písemností orgány způsobilé k pružnějšímu postupu. Kromě výše uvedeného konzulárního styku připadají v úvahu tyto varianty:

a) Styk meziministerský, kdy dožádání a jejich vyřízení se předávají mezi tzv. ústředními orgány (např. ministerstvy spravedlnosti), a to na základě **smluv o právní pomoci**.

b) Styk přímý, kdy je povoleno mezistátní doručování poštou bez ingerence jakýchkoli zprostředkujících orgánů. Tento způsob doručování je považován za největší zásah do svrchovanosti státu. Problémy mohou nastat zejména s dosažitelností adresáta a ověřením doručení. Přesto tuto možnost vzhledem k nutnosti rychlého doručování státy za přesně stanovených podmínek připouštějí (viz dále nařízení o doručování).⁷

c) Styk zvláštní, kdy každý smluvní stát určí odesílající a přijímající orgán (státní nebo nestátní), který plní oprávnění založená tou kterou smlouvou.⁸ Tyto orgány se na sebe v rámci soudního jednání mohou obracet přímo. Příkladem je Newyorská úmluva o vymáhání výživného v cizině.⁹

d) Postup podle Úmluvy o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních z 15. listopadu 1965 (dále jen „Úmluva o doručování“). Úmluva o doručování v rozsahu věcného předmětu ve vztahu k zemím, které jí jsou vázány (pokud některá ze stran této úmluvy není smluvní stranou úmluvy pozdější), nahradila **Úmluvu o civilním řízení** z r. 1954 a **Úmluvu o civilním řízení soudním** z r. 1905. Úmluva o doručování zavedla systém pověřených ústředních orgánů v každém členském státě, které si vzájemně předávají a vyřizují písemnosti.¹⁰ Kromě toho připadá v úvahu přímé doručení poštou, doručení oprávněnými úředními osobami, konzulární cestou a diplomatickou cestou. Proces doručování se tak ve srovnání s výše uvedenými metodami

⁶ Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2004, s. 402.

⁷ Přímé doručování umožňují i smlouvy o právní pomoci mezi ČR a Polskem, Maďarskem a Slovenskem.

⁸ V ČR je to Ústředí pro mezinárodně-právní ochranu mládeže se sídlem v Brně.

⁹ Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2004, s.404.

¹⁰ Pro žádost o doručení i osvědčení o (ne)doručení stanovuje úmluva vzor. K žádosti se přikládá soudní písemnost nebo kopie ve dvojím vyhotovení a v úředním jazyce státu, do něhož se doručuje (překlad postačí). Doručuje se podle právního řádu dožádaného státu, zvláštní formou požadovanou žadatelem, pokud neodporuje právnímu řádu dožádaného státu; vždy je přípustné doručení prosté.

značně zjednodušil.¹¹ Čl. 16 chrání žalovaného před zmeškáním lhůt v situaci, kdy mu písemnost není doručena.

e) Pokud existují obavy z dalších možných prodlev s doručováním a následných průtahů v řízení s mezinárodním prvkem, může soud v jedné písemnosti nařídit i **náhradní termín** ústního jednání či jiného procesního úkonu pro případ, že by se do zahraničí nepodařilo doručit včas.

f) **Doručování cizímu státu a osobám požívajícím imunity** většinou podléhá zvláštní úpravě,¹² i když je pravomoc jednoho státu nad cizím státem a osobami požívajícími imunity založena. Při doručování se musí postupovat vhodným způsobem, zejména nesmí být porušena nedotknutelnost místností mise a soukromých obydlí osob imunity požívajících.

2.4. Rozhodčí řízení

V oblasti rozhodčího řízení neexistují žádná zvláštní obecně platná pravidla, protože rozhodčí soudy, ať už ad hoc nebo institucionalizované, nejsou orgány státu. Rozhodující je pouze, aby doručení bylo účinné buď podle procesních předpisů legis fori nebo podle předpisů aplikovatelných na dané řízení. V rozhodčím řízení lze sjednat procesní pravidla,¹³ a tedy i způsoby a podmínky doručování (např. elektronicky), což řízení zrychluje a zjednodušuje. Adresát však musí mít možnost být informován o všech procesních úkonech, jinak by mohl být rozhodčí nálezn zrušen.¹⁴ Na mezinárodní úrovni by mohlo být odepřeno uznání a výkon rozhodčího nálezů v souladu s čl. V odst. 1 Newyorské úmluvy. V mezinárodní arbitráži se s úspěchem využívá doporučených dopisů s doručenkou. Pokud nebyl adresát zastížen na adrese sdělené žalujícím, rozhodčí řízení nemůže platně začít.¹⁵ Pravidla pro doručování písemností obsahují i řády rozhodčích soudů (např. čl. 3 Pravidel rozhodčího řízení Mezinárodní obchodní komory).

¹¹ Soud, resp. jiný orgán v rámci civilního řízení ve státě A předá písemnost pověřenému ústřednímu orgánu svého státu. Ta se přes pověřený ústřední orgán státu B dostane soudu, resp. jinému orgánu v civilním řízení státu B.

¹² V ČR § 47 odst. 4 ZMPS. Doručení písemnosti zprostředkuje Ministerstvo zahraničních věcí. Nelze-li takto doručit, ustanoví soud opatrovníka pro přijímání písemností, popř. k obhájení práva.

¹³ Např. § 19 zákona č. 216/1994, o rozhodčím řízení.

¹⁴ Např. dle § 31 písm. e) zákona č. 216/1994, o rozhodčím řízení.

¹⁵ Schlosser, P. Jurisdiction and international judicial and administrative co-operation. Recueil des Cours. Collected Courses of the Hague Academy of International Law 2000. Tome 284 de la collection. The Hague: Martinus Nijhoff Publishers, 2001, s 91.

2.5. Česká právní úprava

Velmi podrobná úprava je obsažena zejména v § 45 a násl. zák. č. 99/1963 Sb., **občanský soudní řád**, v aktuálním znění.

Režim doručování ve vztahu k zahraničí se na základě § 42 odst. 5 zák. č. 150/2002 Sb., **soudní řád správní**, v aktuálním znění vztahuje i na správní soudnictví. I když totiž nařízení o doručování, resp. další předpisy dopadají pouze na věci občanskoprávní a obchodněprávní, může v rámci řízení před správním soudem probíhat i řízení občanskoprávní (tzv. **adhezní řízení**, např. řízení o náhradu škody).

K doručování se dále vztahuje zák. č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, v aktuálním znění. Podle § 19 se strany mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení, tj. i na postupu při doručování. Zvláštní pravidla pak stanovují Řády Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky pro vnitrostátní, resp. mezinárodní spory.

3. Doručování v komunitárním styku

3.1. Nařízení o doručování

Nejednotná a komplikovaná pravidla doručování v rámci právní pomoci způsobovala účastníkům řízení při projednávání přeshraničních sporů značné potíže. Vzhledem k tomu, že ani Haagská úmluva o doručování neodstranila množství dvoustranných úprav, rozhodlo se ES nahradit ji úpravou unifikovanou, která je přehlednější a jednodušeji aplikovatelná. Přípravovaná Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech ze dne 26. května 1997 (dále jen Evropská úmluva o doručování) však nevstoupila v platnost a byla nahrazena nařízením Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 20. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (dále jen „nařízení o doručování“ nebo „nařízení“). To z podstatné části přejalo její obsah a navázalo tak na koncepci Haagské úmluvy o doručování. Hlavním cílem bylo zavést jednoduchá a praktická pravidla, která zajistí přímé a rychlé zasílání soudních a mimosoudních písemností v přeshraničním styku. Pomalé doručování totiž způsobuje průtahy v řízení, a tím odrazuje fyzické i právnické osoby od uplatňování práv soudní cestou, což je pro jednotný vnitřní trh nežádoucí.¹⁶ Protože se postupem času projeví některé slabiny úpravy v tomto nařízení, bylo přijato nové **nařízení**

¹⁶ Podrobnosti k nařízení o doručování viz článek: Bohúnová, P. Jak doručovat v rámci EU? K problému překladu doručované písemnosti, která představuje v současné době největší slabinu nařízení, viz Bohúnová, P. Rozhodnutí Leffler: právní následky chybějícího překladu při doručení písemnosti.

Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 (dále jen „nové nařízení o doručování“), které je účinné od 13. listopadu 2008.

3.2. Nařízení Brusel I

Problematika doručování spadá také pod čl. 34 odst. 2 **nařízení Rady (ES) 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech**, které navazuje na **Úmluvu o pravomoci soudů a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních uzavřenou dne 27. září 1968 v Bruselu.**

3.3. Nařízení o evropském exekučním titulu

Posledním účinným komunitárním předpisem týkající se uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí, a tedy i doručování, je **nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky** (dále jen nařízení o EET).¹⁷ Tímto nařízením bylo zrušeno mezitímní řízení v procesu vedoucímu k výkonu cizích soudních rozhodnutí. Ve srovnání s nařízením Brusel I odpadá fáze uznání a prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí ve státě jeho výkonu a s nimi i možnost uplatnit odpírací důvody a druhá kontrola respektování práva na spravedlivý proces.

3.4. Nařízení o evropském platebním rozkazu

Od 12. prosince 2008 bude v členských státech účinné **nařízení EP a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu**. Jeho smyslem je zajistit volný pohyb evropských platebních rozkazů, a tak zjednodušit, zefektivnit a zlevnit vymáhání fakticky nesporných peněžitých nároků s mezinárodním prvkem. Národní právní řády budou aplikovány jen subsidiárně.¹⁸ Tímto nařízením se zavádí transnacionální „evropské“ zjednodušené řízení, jehož výsledkem bude

¹⁷ Podrobnosti k doručování dle nařízení o EET viz článek: Bohúnová, P. Nařízení o evropském exekučním titulu: Je dlužníkovi garantováno právo na spravedlivý proces? Právní rádce, 2008, č. 3, s. 28 – 36.

¹⁸ Prodlení s platbami totiž představují jeden z hlavních důvodů platební neschopnosti, která ohrožuje další existenci zejména malých a středních podniků a vede ke ztrátám vysokého počtu pracovních míst (bod 6 preambule).

originární komunitární titul se stejnou platností ve všech státech.¹⁹ Žalující se tak bude moci rozhodnout, které řízení pro vymáhání své pohledávky zvolí.

Úprava doručování je téměř shodná s úpravou v nařízení o EET, proto odkazujeme na výše uvedený článek.

3.5. Nařízení o drobných nárocích

Od 1. ledna 2009 budou moci věřitelé k uspokojení svých pohledávek využít dalšího alternativního řízení. Je zakotveno v **nařízení EP a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích** a bude se vztahovat na pohledávky vzniklé v občanských a obchodních vztazích, jejichž celková hodnota bez příslušenství nepřesáhne € 2000. Opět jde o zjednodušené „evropské“, tedy transnacionální řízení stejně jako v případě nařízení o EPR.

Podle čl. 13 se písemnosti doručují poštou s potvrzením o přijetí a s uvedením data přijetí. Nelze-li takto doručit, lze využít některý ze způsobů doručování uvedený v čl. 13 a 14 nařízení o EET.

Z čl. 6 odst. 3 nařízení o drobných nárocích plyne, že strana má právo odmítnout přijetí doručovaného dokumentu, pokud není vyhotoven

- a) v úředním jazyce (nebo některém z jazyků) přijímajícího státu nebo
- b) v jazyce, kterému adresát rozumí.

Tato úprava odpovídá čl. 8 odst. 1 nařízení o doručování. Klíčový problém překladu písemností však vyřešen není.

Možnost přezkumu rozhodnutí v situacích, kdy žalovaný neměl z důvodu vadného doručení možnost nárok popřít, je zakotvená v čl. 18. V základních rysech se shoduje s úpravou v nařízení o EET a nařízení o EPR, proto odkazujeme na výše uvedený článek. Volba konkrétních opravných prostředků je přenechána členským státům.

4. Doručování v hmotném právu

V ostatních než výše jmenovaných případech jde o **doručování soukromé**, kdy je cílem vyvolat konkrétní hmotněprávní účinky (např. reklamace, výpověď smluvního vztahu). Je třeba zvážit osobní status adresáta, účinek, který bude mít doručení v zemi určení a aplikovatelné předpisy.

Důležité je zohlednit uplatnění práv ve vztahu k běhu promlčecích lhůt.

¹⁹ Nikoli pouze titul „europeizovaný“, který je nutné prohlásit za vykonatelný podle nařízení Brusel I nebo potvrdit jako EET.

Příklad: *V ČR se běh promlčecí lhůty přerušuje již podáním žaloby u příslušného soudu, v Rakousku až v okamžiku, kdy se žalovaný o podané žalobě dozví.*

5. Seznam doporučené literatury

5.1. Monografie

Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. Brno: Doplněk, 2001, s. 398 – 404.

Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 53 - 364.

5.2. Odborné články

Bělohávek, A. J. Doručování v komunitárním a mezinárodním právu soukromém - především v souvislosti s civilním řízením soudním a před rozhodci. Bulletin advokacie, 2006, č. 6, s. 24 – 32.

Brodec, J. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. Právník, 2005, č. 9, s. 1025 – 1039.

Horák, P., Zavadilová, M. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. Právní rozhledy, 2006, č. 22, s. 803 - 810.

Kapitán, Z. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Právní fórum, 2005, č. 7, s. 241 – 248.

Kasíková, M. EET – nová fáze komunitární úpravy exekucí. Právní zpravodaj, 2006, č. 1, s. 7 – 11.

Melicharová, D. Problematika zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky do právního řádu České republiky. Soudce, 2006, č. 2, s. 24 - 30.

Pauknerová, M. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. Právní rozhledy, 2004, č. 9, s. 333 - 338.

Pomahač, R. Evropský soudní dvůr: K důsledkům nepřevzetí cizojazyčné soudní písemnosti. Právní rozhledy, 2006, č. 1, s. 40 – 42.

Rozehnalová, N. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Právní fórum, 2005, č. 3, s. 81 - 85.

Rozehnalová, N., Týč, V. K vývoji mezinárodního práva soukromého a procesního ve státech Evropské unie. In Ročenka evropského práva 1998, Masarykova univerzita, Brno, 1999, s. 165 - 185.

Zvolský, L. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 34 – 39.

5.3. Právní předpisy

Úmluva o civilním řízení z 1. března 1954 (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 72/1966 Sb.)

Haagská úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních z 15. listopadu 1965 (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 85/1982 Sb.)

Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 20. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. prosince 2000 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení (ES) Evropského parlamentu a Rady č. 805/2004 z 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. 12. 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platební rozkazu

Nařízení EP a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích

Vídeňská úmluva o diplomatických stycích z 10. června 1964 (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb.)

Vídeňská úmluva o konzulárních stycích z 24.4.1963 (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 32/1969)

Seznam dalších bilaterálních smluv o mezinárodní právní pomoci v oblasti trestní a civilní a dokumentů souvisejících viz Redakce. 27117. Smlouvy o mezinárodní právní pomoci. Citováno [citováno 11. září 2006]. Dostupný z www.epravo.cz

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, v aktuálním znění

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v aktuálním znění

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v aktuálním znění

Zákon č. 216/1994, o rozhodčím řízení, ve znění pozdějších předpisů

5.4. Judikatura ESD

166/80 Klomps v. Michel ze dne 16. 6. 1981

49/84 Debaecker - Plouvier v. Bouwman ze dne 11. 6. 1985

C-172/91 Sonntag v. Waidmann ze dne 21. 4. 1993

C-474/93 Hengst Import v. Campese ze dne 13. 7. 1995

C-78/95 Hendrikman & Feyen v. Magenta Druck & Verlag ze dne 10. 10. 1996

C-433/03 Götz Leffler v. Berlin Chemie AG ze dne 8. 11. 2005

C-473/04 Plumex v. Young Sports NV ze dne 9. 2. 2006

C-14/07 Weiss und Partner GbR v. IHK Berlin ze dne 8. 5. 2008

5.5. Další důležité zdroje informací

Evropský soudní atlas ve věcech civilních a obchodních

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm

Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci

http://ec.europa.eu/civiljustice/index_cs.htm

Eur-Lex (právní předpisy ES) <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>